

GEKKE KOEIEN, WAANZINNIG BELEID

Afgelopen maandag viel een aantrekkelijk kortingsboekje van McDonalds in de bus. totaal meer dan f 30,-- wintervoordeel: 31% korting op een Big Mac en zelfs 45% op een gewone, met zuiver rundvlees bereide, hamburger. De aanleiding voor de actie is niet moeilijk te raden. In het vierde kwartaal van 1999 daalde de Europese omzet van het concern met circa 10%. Als gevolg van de vrees voor BSE rijden steeds meer Europese automobilisten de M voorbij. De vraag loopt terug en voor een gewone marktpartij blijft er dan weinig anders over dan de prijs te verlagen.

Diezelfde maandag vergaderden de Europese landbouwministers in Brussel over de BSE-crisis. In feite zijn zij, of in ieder geval hun voorgangers, verantwoordelijk voor de crisis. Bij de oprichting van wat nu de Europese Unie is, in 1957, lagen de voedseltekorten uit de Tweede Wereldoorlog nog vers in het geheugen. Om deze in de toekomst te voorkomen werden Europese boeren tot beschermde producenten verklaard. De EU garandeerde de afzetprijs van hun producten, waardoor de boeren tot productie werden aangezet.

En produceren deden zij. Boter- en vleesbergen, en melk- en wijnplassen waren het gevolg. Elk jaar kregen de boeren f 1000 mrd aan steun, zo'n 20% van hun inkomen. Prijsgarantie prikkelt ook tot massaproductie en tot kostenminimalisatie. Op het veevoer kon drastisch bezuinigd worden door er allerlei restafval in te vermengen. Helaas kwamen zo ook beenderresten en slachtafval van met BSE besmette dieren in het voedsel van gezonde dieren terecht, waardoor ook deze besmet raakten. Een epidemie was geboren: bijna 200.000 gevallen tot dusver. Tot overmaat van ramp bleek de ziekte ook nog eens op de mens overdraagbaar te zijn.

Nu zitten Brinkhorst en de zijnen met de gebakken peren. De consumente vertrouwt het niet meer en stapt over op alternatieven. De Europese vraag naar rundvlees is met meer dan een kwart gedaald en de export is volledig opgedroogd. In een normale markt leidt vraaguitval tot daling van de prijs tot een nieuw evenwicht gevonden is. Maar de Europese markt is niet normaal, de EU geeft immers boeren een prijsgarantie. Wat te doen?

Het scheppen van vertrouwen om daarmee de vraag op te krikken is natuurlijk een eerste stap.

Deze taak werd aan Mevr. Borst overgelaten die ons kwam vertellen dat als gevolg van de uitgevoerde tests de Nederlandse hamburgers volledig veiling waren. Ondertussen werd het tiende BSE-geval ontdekt. Statistisch mag verwacht worden dat, als gevolg van het intensieve testprogramma, tegen het eind van het jaar 50 Nederlandse BSE-koeien zullen zijn opgespoord. Zo'n test kost overigens slechts 75 cent per kilo rundvlees. Natuurlijk was landbouwvoorman Tazelaar er als de kippen bij om te verklaren dat de consument maar voor deze kostenverhoging moest opdraaien. De prijs moet echter niet omhoog, maar omlaag om het evenwicht te herstellen.

Beperking van het aanbod is de tweede mogelijkheid om de garantieprijs voor boeren in stand te houden. Binnenkort zullen, op voorstel van Brinkhorst, de koeien van Maxima's vader de EU niet meer in mogen. Dit jaar zullen, gesubsidieerd, minstens 1,5 mln Europese koeien worden verbrand en aldus aan het aanbod worden onttrokken. Eurocommissaris Fischler had dit aantal graag uitgebreid omdat verbranden hem minder kost van slachten en opslaan, maar de meeste landbouwministers vonden dit onethisch en het voorstel ging niet door. Het resultaat is dat op het eind van dit jaar een rundvleesberg van 800.000 ton zal zijn ontstaan, dat is meer dan 2 kilo per inwoner van de EU! Naar verwachting is eind 2003 dit aantal verdubbeld en liggen dan 5 mln geslachte koeien in de koelhuizen.

Het is duidelijk dat het anders moet. Het probleem is het gebrek aan marktwerking. Waar men in Californië zonder stroom zit omdat de prijzen niet omhoog mogen, komen wij om in de koeien omdat de prijzen niet omlaag kunnen. Prijsflexibiliteit is het antwoord. Het wordt tijd ook de landbouwsector aan de tucht van de markt te onderwerpen.

Eric van Damme